

TÁRSADALMI, POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI SZEMLE.

I. évfolyam, 3. sz. Hódmezővásárhely, 1935 május 27.

Kiadja a Hódmezővásárhelyi Szociáldemokrata Pártvezet, Szentesi-utca 20. Telefonszáma: 257. Megjelenik évente tizszer. Előfizetési díj félévre: 50 fillér. Egész évre: 1 pengő. Számonként nem vásárolható, csak előfizetőknek küldjük.

Az Alföld népének szomorú életproblémái

Uj földreform, a nagybirtokrendszer megszüntetése nélkül nincs kivezető ut!

A képviselőház folyó hó 21., keddi ülésén a folytatólagos költségvetési vitának szociáldemokrata részről Takács Ferenc elvtárs volt a szónoka, aki ez alkalommal mondta el első parlamenti beszédét. Takács elvtárs alapos fölkészültséggel tártá föl a mezőgazdasági népesség és ezzel kapcsolatosan különösképpen az Alföld problémáit és rámutatott arra, hogy

milyen szomorú, milyen sötéten reménytelen életkörülmények között vergődik az ország mezőgazdasági népessége.

De rámutatott egyben az orvoslás lehetőségeire és utjaira is és ezzel kapcsolatban több határozati javaslatot nyújtott be, amelyeknek végrehajtásával a kormány hatékony módon segítségére siethetne az Alföld szomorú sorsú népének. Megrázó kép tárult a parlament elé, amikor Takács elvtárs számokkal, meg nem cáfolható adatokkal bizonyította, hogy a földrobotosainak milyen szörnyűséges, milyen embertelen körülmények között kell a maguk és családjuk életfenntartásáért harcolniuk és amikor hivatkozott arra, hogy vannak munkáscsaládok, amelyek napi 17 fillérből kénytelenek életüket tengetni.

Nem tudunk binni a reformígéretekben

Takács Ferenc elvtárs az előtte felszólalt egységspárti képviselő kijelentéseiből kiindulva, megállapította, hogy valóban nincs sürgősebb feladat, mint a falusi mezőgazdasági népesség életviszo-

nyainak megjavítása. De ellentétben az előtte szólt egységspártival, neki az a felfogása, hogy nem azért kell a magyar népet jobban táplálni, hogy jó katoná legyen, hanem azért, hogy

a dolgozók itt emberséges viszonyok között élhessenek,

amihez jussuk van és ami az országnak is fontos érdeke. A felszólalók beszédeiből — mondotta — általában kicsendült, hogy az ország népe milyen nehéz körülmények között él. Valóban: akár melyik területre nézünk az országnak, akár a kisbirtokosság, akár a kézműparosság, akár az ipari munkásság helyzetét nézzük, az a kép, ami elénk tárul, rendkívül szomorú. Pedig a mezőgazdasági népesség 51%-át, az iparban foglalkoztatottak 21,7%-át, összesen 73,5%-át adják az ország népének, tehát az ország lakosságának tulnyomó nagy többsége elviselhetetlen helyzetben van. Meg kell állapítani, az utóbbi 15 évben ígéretekben nem volt hiány. Kezdődött a keresztény magyar megújodással. Később a magángazdaságok szanálását ígérték meg. És mindig szó volt a népjogokról, elsősorban az általános, titkos választójogról. Az ígéretek teljesítése azonban elmaradt. („Úgy van!” a szociáldemokratáknál) Az ígéretek elmaradása kettős hátránnyal járt: Egyrészt az égetően sürgős problémák megoldásának maradtak, másrészt a nép már hitét veszítette az ígéretekben. A mostani ígéretek is hitetlenkedve fogadjuk.

Nem tudunk binni a reformígéretben

és különösképpen hitetlenkedve kell fogadni az ígéretekért, mert a kormány az elmúlt két év alatt az oroszlan-körmököt nem mutatta meg. A költségvetés még csak a leghalványabb konturokban sem mutatja azt, hogy az ígéretek bevalthatnának. Ez a költségvetés a legnagyobb és legsürgősebb feladatra,

a földbirtokreformra és a telepítésre nem nyújt lehetőséget.

Határozati javaslatot nyújt be, amely szerint „utasítsa a Ház a kormányt, hogy terjesszen elő törvényjavaslatot gyökeres és átfogó földreformról, mondja ki

a feudális jellegű egyházi és világi nagybirtokrendszer megszüntetését,

életképes kisbirtokok létesítését, új községek telepítését.

A határozati javaslat megindokolásában Takács Ferenc rámutatott arra, hogy Magyarországon még mindig óriási nagybirtokok, hitbizományi birtokok területnek el. Pedig a kisbirtokokon végzett munka szempontjából is óriási jelentőségük van a kisebb gazdaságoknak, szemben a nagybirtokkal, amint ez Matolcsy könyvéből is megállapítható. De abban is jelentkezik a különbség, hogy a birtokok mivel foglalkoznak. Én — folytatta Takács elvtárs — gyermekkorom óta mezőgazdasági városban élek, ahol kisbirtokok vannak, ahol a nagybirtok ismeretlen. Saját tapasztalatomból is tudom, hogy a kisbirtok sokkal jobb munkást tart el, mint a nagybirtok. Hódmezővásárhelyen például 9329 a husz földön

aluli birtokok száma. Amíg 1932-ben a hódmezővásárhelyi földeken a szemes termékek ára 5 millió pengő volt, az állattenyésztésből 2.1, a baromfiból és tojásból 3.8 milliót szedtek be: a kettő együtt több, mint a szemes termékek értéke. Ha a vásárhelyi nép nem bizonyul olyan erősnek, rugalmasnak, előrelátónak, ha az asszonyaik nem foglalkoznának olyan odaadó szeretettel a baromfineveléssel, mint ahogy foglalkoznak, akkor a hódmezővásárhelyi nép helyzete még sokkal szomorubb volna. És ezek az állapotok mindenhol feltalálhatók, ahol mezőgazdasági kisüzemek vannak.

Nagyon fontos az öntözés problémája, a belvizek szabályozása.

Hiába hozta az alföldi nép azokat a súlyos áldozatokat, mégsem oldották meg ezt a kérdést úgy, ahogy ez Széchenyi, a nagy reformer szemé előtt lebegett, hogy ne csak szabályozzák a belvizeket, hanem ezzel párhuzamosan oldják meg az öntözés problémáját is. Ezt elmulasztották. Ha a kormánynak valóban az a célja, hogy az Alföld sulyos mezőgazdasági viszonyait megjavítsa, akkor az öntözés kérdésével behatóbban kell foglalkoznia. (Zajos helyeslés.) A törpebirtokosok nem tudnak megmaradni és családjaikat felnevelni, ha az öntözés kérdését sürgősen meg, nem oldják. Az öntözéssel nemcsak belterjessé tehetjük az Alföld gazdaságát, hanem hozzájárulnánk a munkanélküliség csökkentéséhez is. Azokat a területeket, amelyekeken eddig szemtermeléssel dolgoztak, belterjesebben gazdálkodóvá lehetne tenni és ezzel nagyon sok olyan munkást, aki most inségkenyérre van utalva, be lehetne állítani a gazdaságba az egész ország szempontjából óriási jelentőségű munkáta. Az Alföld mesterséges kiszáritása az ottani szikes területeket is megnövelte és ez is hozzájárul ahhoz, hogy az alföldi népesség napról-napra szegényebb lesz.

A földbirtokreformmalkapcsolatosan szólni kell az utak kérdéséről is.

Rá kell mutatni arra az aránytalanságra, hogy amíg a Dunántul a törvényhatósági utaknak csak egyheted része nincs kiépítve, az Alföldön a törvényhatósági utak fele kiépítetlen. Ahogy az Alföldön az iskolázást is elhanyagolták egészen Klebelsberg működéséig, azonképpen elhanyagolták az Alföldet egyéb vonatkozásokban is, kütönösen az utépítést illetően. A mezőgazdaság belterjességéről, gyors és megfelelő szállításról nem lehet beszélni addig, amíg az utakat nem építik ki. Előfordul, hogy

hónapokon keresztül lehetetlen az alföldi tanyákról bemenni a falvakba és a városba.

Hódmezővásárhely viszonylatában is ez a helyzet, pedig a város óriási áldozatokat hozott. A gazdák emiatt nem tudják értékesíteni, vagy csak rosszul tudják értékesíteni, a termékeiket.

Félmillió munkanélküli a mezőgazdaságban, akiket meg kell menteni a végelpusztulástól

Takács Ferenc elvtárs folytatta: Mint hadirokkant, a saját sorsomon keresztül is, de egyéb tapasztalataimból is jól ismerem a reformföldesek sorsát. Nálunk, Hódmezővásárhelyen annyi volt az igénylő, hogy csak a hadiözvegyeknek és hadirokkantoknak jutott 2—3 katasztrális hold, de az is gyakran 18—20 kilométerre a várostól. De nagyon jól tudom, hogy az egész országban rendkívül szomorú a helyzet a reformföldeseknél, a házhelyeseknél és a FAKSz-kölcsönösöknél egyaránt. Nem tudják fizetni a részleteket, az évi 100—120 pengőket, hiszen ezeknek a hadviselteknek és földmunkásoknak rendszerint

egész évi jövedelmük nem több 200—250, legfeljebb 300 pengőnél.

A mai helyzet tarthatatlan, sürgősen le kell szállítani a megváltási árakat. Évről-évre fenyegetik ezeket az embereket és ezeket a fenyegetéseket nem lehet, nem is szabad beváltani, de ezek a fenyegetések már nem is hatnak. Határozati javaslatot nyújtott be: „Utasítsa a képviselőház a kormányt, nyújtson be törvényjavaslatot

a földhöz és házhelyhez jutattottak törlesztési összegének a leszállítására,

tekintettel a mai föld- és terményárakra, továbbá a munkabérekre. (Zajos helyeslés.)

Megoldásra vár a gazdaadósságok kérdése is. Ami eddig történt ezen a téren, az nem volt más, mint a kamatok biztosítása a bankok részére. Nem is annyira védett birtokosokról, mint inkább védett bankokról volt szó. Nem úgy kell rendezni a kérdést, hogy továbbra is ezt az állapotot tartsák fenn, hanem valóban

gyökeres és végleges rendezésre van szükség.

Azonban nemcsak a földbirtokosok érdekeltek, hanem a mezőgazdasági munkások is, akik egész életük munkáját beépítették egy kis házba és akiken már nem is segített a védelem, mert addigra kis házuakat a bank már el is árverezte. Határozati javaslatot nyújtott be, hogy a képviselőház utasítsa a kormányt törvényjavaslat benyújtására, amely szerint

a bankok árverései révén tönkrement kis- és törpe-

birtokosokat és földmunkásokat kártalanítsák.

Beszélni kell a mezőgazdasági munkanélküliség kérdéséről. Egyes adatok szerint 1932-ben 250 000, mások szerint 300—350 000 volt a mezőgazdasági munkanélküliek száma. Azóta azonban a viszonyok tovább romlottak és ma valószínűleg

közel félmillió munkanélküli van a mezőgazdaságban.

A nagybirtok kevesebb embert foglalkoztat, a kisbirtok pedig egyáltalában nem tud mezőgazdasági munkást alkalmazni, a munkát elvégzik a családtagok. Matolcsy Mátyás képviselőtársam adatai szerint a mai mezőgazdasági termelés és birtokmegoszlás mellett évenként 360 millió normál munkanap szükséges az ország termőföldjének a megműveléséhez, viszont összesen 476 millió normál munkanap áll rendelkezésre erre a célra, tehát 116 millió kihasználatlan. Fel kell használni ezt a munkaerőt is, aminek módja a kisbirtokrendszerre való áttérés. 1932-ben

egy-egy mezőgazdasági munkáscsalád minden tagjára napi 14 fillér kereset jutott,

ebből kellett fedezni minden kiadást, élelmezést, ruházkodást, lakást, stb. De ma már ennél is kevesebb a kereset. Orosháza határában levő Rákóczi-telepen egy földmunkás elmondotta nekem, hogy tavaly Szilveszterkor mérleget csinált, mint a bankok és kiderült, hogy

egész családjának napi 17 fillérből kellett megélnie.

(Felkiáltások: „Akkor nem olyan mérleget csinált, mint a bankok!”) Hódmezővásárhelyen egy 130 holdas gazdának a felesége elmondotta nekem, hogy aratás előtt egy héttel ki kell vinni a munkásokat a tanyára, hogy ott kissé feltáplálják őket, mert különben nem bírnák a munkát. Még szerencse, hogy Hódmezővásárhelyen ilyen viszony van a gazdák és a nincsetlen munkások között. Ez annak az eredménye, hogy

Hódmezővásárhelyen a földmunkásszövetség helyi csoportja kollektív szerződést kötött a gazdaérdekeltségekkel.

Érdemes lenne Hódmezővásárhely környékén is hasonló szellemet meghonosítani, ahol Zselénszky Róbert és Berchtold Lipót uradalmában egészen más képpen bántak a munkásokkal. Ott ugyanis már önkényesen diktálják a feltételeket és köztük azt is, hogy milyen pártállású munkásokat alkalmaznak. (Elmentmondások a Nep-nél.) Most egészen véletlenül csak a független kisgazdapár-

tiak kapnak munkát, de el kell mondanom, hogy ez az első eset, amikor a Zselénszky-uradalom ellenzéki munkásokat is alkalmaz.

Takács elvtárs ezután ismertette, hogy a nyolc hónapra szerződött munkások mit kapnak a Zselénszky-uradalomban. Kiderült, hogy

a legnélkülözhetetlenebb természetbeni járandóságokon kívül havi 1 pengő a készpénzfizetésük.

(Felkiáltások a Ház minden oldalán: Hallatlan!)

Megkérdeztem az emberek nevét is, az egyiket Kovácsnak hívják, a másikat Némethnek, a harmadikat Kisnek, Nagynak és így tovább, amilyen neveik vannak a munkásoknak általában. (Pröpper Sándor: Kauffmannok nincsenek köztük, Velcsovok sem!) A mezőgazdasági munkanélküliségen a kormány inségmunkákkal akart javítani. De a falvakban — és főként ott — még ez sincs, ahol nagy uradalom van a környéken. Valószínűleg azért nincsenek ott inségmunkák, hogy az uradalmak még olcsóbban kapjanak munkást. A mezőgazdasági munkanélküliség megoldása természetesen kapcsolódik egy új földbirtokreform szükségességéhez. Azonban addig is valamilyen megoldást kell keresni. Ezért határozati javaslatot terjeszték be, hogy

a kormány haladéktalanul indítson meg nagyobbarányú közmunkákat,

amelyeknél a munkabérek ellenőrzésébe vonják be a munkásszervezeteket is. Minden dolgozni akaró embert munkához kell juttatni. Alakítsák meg mindenütt a béregyeztető bizottságokat, amelyeknek kötelességük a legalacsonyabb munkabérek megállapítása. A bérmegállapító bizottságokba vissza kell állítani az ülnöki rendszert. Végül

a földmunkások számára biztosítani kell az egyesülési és szervezkedési szabadságot.

Ezeknek a reformoknak a végrehajtása nem kerül anyagi áldozatokba a kormánynak, csak ki kell adni ezeket a rendelkezéseket, hogy ne zsákmányolhassák ki a magyar munkásokat. Ha a munkásszervezkedhetik, képezheti, művelheti magát, akkor ebből az egész országnak haszna van. (Sztranyavszky elnök ekkor figyelmeztette Takács elvtársat, hogy beszédeideje lejárt.) Szerettem volna még a falu és a tanya egészségügyéről beszélni — végezte be beszédét Takács Ferenc — de erre most már nincs mód. Mivel a költségvetésben és főleg a földművelésügyi tárcában nem látom jelét annak, hogy a kormány a szükséges reformokat végre akarja hajlani, a költségvetést nem fogadom el. (Nagy taps a baloldalon.)

Választói jogát

mindenki igyekezzen megszerezni. Május 16—30. között a választói névjegyzék közszemlén lesz. A főjegyzői hivatalban (Városháza, emelet, 5. ajtó) mindenki megtekintheti, hogy fel van-e véve? Beleérték a választói jogba azok a férfiak, akik a folyó évben betöltik 24. életévüket; a nők pedig, ha 30 éves életkort elérnek a folyó évben. Férfiaknál 4 elemi, nőknél 6 elemi osztály elvégzésének igazolása kell, vagy pedig nőknél 4 elemi és 3 élő gyermek.

Akik március hó 15-ike előtt kérték felvételüket, azok feltétlenül nézzenek utána, hogy fellettek-e véve; a felvétel megtagadásáról egyébként hivatalosan is értesítést kell kapni. A Szociáldemokrata Párt irodája (Szentesi-ucca 20.) felvilágosítókat szívesen ad a hozzáfutóknak.

A kihagyás ellen május hó 30-ig lehet felszólamlással élni. A felszólamlásokat is elkészíti pártunk irodája, teljesen díjtalanul mindenkinek.

Zárszámadás

Az 1934. évi zárszámadást a városi számvevőség elkészítette és a legközelebbi közgyűlés elé fogja terjeszteni. A közgyűlés valószínűleg — régi szokásához híven — néhány felszólalás után a zárszámadást tudomásul veszi, illetve elfogadja. Pedig ha vizsgáljuk a zárszámadást, több olyan dolgot veszünk észre, ami kellene, hogy foglalkoztassa a törvényhatósági közgyűlés tagjait. Első betekintésre is észre lehet venni, hogy a város vezetősége az egész vonalon nagymérvű megtakarítást eszközölt. Különösen fellünik ez a megtakarítás azoknál a csoportoknál, ahol valamelyes munkaalalmat lehetett volna biztosítani a város munkanélkülijei számára.

A hatodik csoportnál pl., amelyen a város építés, utcák, terek, járdák gondozására irányítanak elő 169.504 pengőt, ebből csak 93.892 pengő lett felhasználva, tehát megtakarítás mutatkozik 65.672 pengő. Ez annál inkább feltűnő, mert a város külső részén az utcák és járdák nagyon elhanyagolt állapotban vannak, azonkívül azt mondhatnánk, szinte egyedüli tétele a költségvetésnek, amelyből az adófizető polgárokhoz visszafolyhat valamelyes összeg. De talán még feltűnőbb, hogy megtakarítás mutatkozik a negyedik csoportnál is, amelyen

szegényügy és népjólét címén van előirányozva 98974 pengő

és ebből csak 63.185 pengőt hasz-

náltak fel, szemben az 1933. évi 96.514 pengővel.

Igen érdekes képet kapunk, ha megvizsgáljuk a város vagyonekezelését és vagyonektárát. A vagyonekezelésnél pl. megállapíthatjuk, hogy a város ingatlanai vagy egyáltalában nem, vagy csak jelentéktelen jövedelmet jelentenek a város háztartásának a számára. A bérház, partifürdő és az utóbbi években épített ingatlanok kivétel nélkül ráfizetéssel zárnak. A vagyonektárnál azonban még különösebben hat, amikor olvassuk, hogy összes vagyona a városnak 14 millió 663.381 pengő 47 fillér, szenvedő vagyona 4 millió 63.062 pengő 88 fillér, tehát mint tiszta vagyona szerepel a zárszámadásban 12 millió 573.069 P 02 fillér. A számvevőség pedig megállapítja, hogy 1934-ben a város vagyongyarapodása 275.535 pengő 21 fillér. A baj azonban ott van, hogy a számvevőség az ingatlanokat a régi jobb időkből való árakon, illetőleg a beszerzésnek az árán állítja be a vagyonektárba a bérházat 468.000 pengővel, a partifürdőt 270.000 pengővel, a Serházitér 2. számú házat, melyet ha áruba bocsátanának, legjobb esetben 800, vagy 1000 pengőt lehetne érte kapni, 2100 pengővel, a tüzoltóaktanyát 36.460 pengővel, a kortyogót libalegelőt — amely egy katasztrális hold és 566 négyszögöles terület — 2400 pengővel. Ez megfelelhet ugyan a törvénynek és a könyvelési szabályoknak, nekünk azonban az a szerény

véleményünk, hogyha egy mezőgazda így értékelné fel a vagyonát, aki egyébként teljesen el van adósodva, akkor arra a kedvező megállapításra jutna, hogy neki még tiszta vagyona is van. Nincsen ez különben a városnál sem.

A cselekvő és szenvedő hátralékoknál szintén nem találjuk rendben levőnek a dolgot, mert a rideg számok ugyanazt mondják, hogy cselekvő hátraléka van a városnak egy millió 528.462 P 31 fillér, szenvedő hátraléka pedig egy millió 238.680 P 47 fillér, tehát a város javára mutatkozik 289.781 pengő 84 fillér, amelyből arra a következtetésre lehetne jutni, hogy ennél a kérdésnél sincs semmi baj. De a város szenvedő hátralékai olyanok, amelyeket okvetlenül előbb-utóbb rendezni kell, ellenben a cselekvő hátralékok 70–80 százalékát a végén is kénytelen lesz a város törölni, mert azok az egyének, akik ezzel az összeggel tartoznak, már régen tönkre mentek és így fizetéképtelenek. Vagyis ezek az összegek behajthatatlanok.

Általánosságban tehát az a helyzet, hogy a zárszámadásba feltüntetett kiadási tételek közül roppant kevés az az összeg, ami visszafolyik az adófizelő polgárokhoz és feltűnően magas az az összeg, amit személyi kiadásokra használ fel a város.

Alföldi munkás

Régi időkben — a nagy Magyarországon — mindenfelé elfártak dolgozni az alföldi munkások. Bármerre mentünk, találkoztunk kúbi-kossal, építőmunkással, de a gyári vidékeken is mindenütt ott találtuk őket. Vándorlásuk közben mindenfelé azt tapasztalták, hogy mint munkások, megérdemelten meg is vannak becsülve, ők maguk is igyekeztek használatosságukat bebizonyítani, a szorgalmas munka mellett képezték is magukat és ma is, ha szétnézünk csonka hazánkban, azt állapíthatjuk meg, hogy

az alföldi munkás műveltség tekintetében nem utolsó helyen áll.

Ezt a műveltséget azonban a mai költőtség mellett alig tudja a munkásság a saját javára fordítani, mert a foglalkozási alkalom nagyon kevés. A foglalkozási alkalom kevés volta, a kereset szűk mérete immár hosszú ideje tart. A hosszú idő alatt a munkások elfásultak, csak-

nem közönyössé váltak. Nem törődnek azzal, hogy évek óta nem tudnak ruhát venni, nem törődnek azzal, hogy a táplálkozásuk hiányos, nem törődnek a lakások egészségtelen voltával sem. Ez a fátsultság fájdalmasan bosszulja meg magát a *üdvész terjedésében, a gyermekhalandóság emelkedésében.*

Az alföldi munkásnak fel kell ébrednie, tudatára kell ébrednie jobb sorsra érdemes, emberi mivoltának, de tudatára kell ébrednie annak is, hogy sorsának a jobbra fordulását egyes egyedül önmagától várhatja. Az Alföldön is erőseknek kell lenniök a munkások párt- és szakszervezeteinek, ezek az erős szervezetek azután méltóképpen segíthetik az egyéneket a boldogulás felé vezető úton.

Lépjön be minden munkás a saját szervezetébe, ne várjon senki sem csodákat, de ne várjon idegenből jövő segítséget sem. A munkáságnak csak a saját erejére lehet támaszkodni, amikor közös akaratú, közös erővel megteremtheti az alföldi munkás is a maga jobb megélhetését, a maga boldogulását.

A szervezkedés szükségessége

Mikor a szervezkedés szükségességéről ezen sorokat írom, azon dolgozó munkástársaimra gondolok, akik szerte az országban és városokban is még nem ismerik, hogy a szervezkedésben micsoda hatalmas erő rejlik. Pedig a példák napjainkban szemünk előtt peregnek le és láthatjuk, hogy ahol a munkásság szervezett, ott még a mai nehéz viszonyok között is tud magának emberhez méltó megélhetést biztosítani. Ennek dacára mégis vannak közöttünk nagyon sokan, akik még ma sem tudják, hogy hova tartoznak. Vannak, akik *mesebeli csodára várnak*, ilyen pedig a XX. században nincsen. Vannak azután *tévelygők és könnyen befolyásolhatók*, ezek azok közé tartoznak, akik még önmagukban sem hisznek s ezek azok a dolgozó munkástársaink, akik a legnagyobb akadályokat gördítik azok elé a munkástársaik elé, akik már régen felösmerték az osztályhelyzetüket és tisztán látják, hogy a mai kapitalista termelőrendet — amely nemzetközileg van szervezve — másképpen nem lehet megdönteni, csak úgy, hogyha — mi alkotók — mindannyian édes testvérként szerejlük egymást és kéz a kézben, közös erővel akadályoz-

zuk meg az eljövendő nagy ütközetet, amely *nagy ütközet a tőke és a munka ütközete lesz.* Ennek a nagy ütközethez az előestélye jár szódik most le az egész világon s ennek az ütközethez a szenvedő alanyai megint mi leszünk — az alkotók — ha idejekorán meg nem akadályozzuk.

Ist azokra a diktatúrás országokra gondolunk, ahol a munkásság szervezeteit tönkre tették, (Olaszország, Németország, Ausztria) *ott a munkásság a legnagyobb elnyomatásban él.* Ezekben az országokban — ahol a fasizmus uralkodik —

az államhatalom teljesen a tőke szolgálatában áll

és annak az érdekeit szolgálja az alkotók rovására.

Azonban azokban az országokban, ahol *demokrácia van* és ahol az alkotó társadalom is bele szólhat a saját sorsának az intézésébe és ahol nem ismerik az elnyomást, ott a földművelő parasztság és az ipari munkásság együttes erővel szólhat bele a sorsa intézésébe, vagy maguk kormányozzák az országot, *ott nem ismerik még a mai nehéz viszonyok között sem, hogy mi a nélkülözés és mi a nyomor.* Ezek csak azokban az országokban ösmeretesek, ahol a kapitalizmus korlátlanul uralkodik.

Ezért kell nekünk — alkotóknak — a már meglévő szervezeteinkbe tömörülni, mert csak ezen keresztül tudunk védekezni a nemzetközi tőke ellen.

Marx tanította meg a munkásokat arra, hogy sorsuk ellen csak úgy küzdhetnek eredményesen és csak úgy szabadíthatják fel magukat a tőkés kizsákmányolás bilincseiből, ha szervezkednek. Marx mutatott rá legelsőnek a szakszervezetek óriási jelentőségére. Marx a szakszervezetekben látta a proletáriátus osztályharcának káderjait, ahonnan a felszabadító hadsereg elindul, hogy

megdöntse az elnyomást és a kizsákmányolás uralmát!

Marx Károly emléke örökké élni fog a proletáriátus szívében.

ADOMA

Pontos ember: Bácsi kérem, mufassa meg a városháza felé vezető utat, mert eltévedtünk!

Jó ember: Tessék csak a Klincses-temető felé menni, ez a leg-rövidebb és legegyszerűbb út...

A Népszava

most ünnepelte napilappá alakulásának 30 éves évfordulóját. Ez alkalomból május hó 1-én 72 oldal terjedelemben jelent meg. Nemcsak a szociáldemokrata mozgalomnak, de a magyar újságírásnak is ünnepe volt ez a nap, mert a *Népszava jubileumi száma úgy a magyar nyomdaiparnak, mint a magyar újságírásnak díszére vált.* Bennünket ez egyformán kellemesen érint, mégis mi a szocialista és általános ismertetést adó közleményekért mondunk köszönetet a *Népszava* szerkesztőségének.

Városunk dolgozó népét pedig felhívjuk: *Fizessen elő a Népszavára,* támogassa a dolgozó emberekért tovább folytató nagy harcában.

Képviselőház

Április 29 én tartotta első ülését a képviselőház, az azt követő napon volt a kupolacsarnokban az ünnepélyes megnyitó, ahol úgy az országgyűlés, mint a felsőház tagjai részt vettek.

A kormányzó beszéd után az ülésteremben adták át megbízó-leveleket az új képviselők, majd a következő ülésen elnököket s azt követőleg különböző bizottságokat választottak. *Takács Ferenc* elvtársunkat a földművelésügyi, közgazdasági és közlekedési, valamint a naplóbiráló bizottságokba választották be. *Kun Bélát* — városunk másik képviselőjét — pedig a kérvényi, közjogi, társadalompolitikai bizottságokba, valamint az országos ipar tanácsba választották be.

Különböző formák és választások elintézése után május 7 én, délután 4 órakor tartotta a képviselőház első érdemleges ülését.

A *Pázmány Péter Tudományegylet* jubileumáról szóló törvényjavaslat tárgyalása volt napirenden. A Szociáldemokrata Párt megbízásából *Kéthly Anna* elvtárs bírálta a javaslatot. Követelte, hogy az *egyetemet tegyék az alsóbb néposztályok gyermekei számára is szabaddá.* Állítsanak fel társadalomtudományi tanszéket. A tanárok pedig ne foglalkozzanak napi politikával. Az angol egyetemeken uralkodó szabad szellemről beszél, és kijelenti, hogy abban a reményben elfogadja a javaslatot, hogy a magyar egyetemeken is megszűnik az elzárkózás szelleme és a szabad kutatás, a szabad tudományosság szelleme kap hajlékot.

A *közoktatási igazgatásról* szóló törvényjavaslatot tárgyalták ugyanazon az ülésen. Pártunk megbízás-

sából *Kéthly Anna* a gyermekoktatás kötelező korhatárának felemelését kérte. Ha van pénz különböző luxuskiadásokra, akkor kell lenni pénznek a népoktatás korszerű fejlesztésére is. Ésszerű változásokat nem várhatunk ettől a kormánytól, azért a javaslatot nem fogadja el.

Iparügyi miniszterium

A kormány a kereskedelemügyi miniszterium kettéválasztásával iparügyi miniszteriumot létesít. Törvényjavaslatot terjesztett be a képviselőházba, melyet a többség elfogadott. A Szociáldemokrata Párt részéről *Malasics Géza*, *Peyer Károly* és *Propper Sándor* bírálták a javaslatot. A párt felfogása szerint ma nem volna szabad újabb terheket jelentő miniszteriumot felállítani, mert ez az adók újabb emelését vonja maga után. Félő az is, hogy az új iparügyi miniszterium még fokozottabb mértékben a *nagyipar melegágya* lesz, mint volt a kereskedelmi miniszterium. Foglalkoztak a párt szóvivőik a javaslat kapcsán azzal is, hogy a *gyáripart az egész ország pénzéből támogatják tulzott vámvédelemmel* s ez a védelem megdrágítja az ipari termékek árát. Az ország ipari és földművelő népét kell a kormánynak fogyasztóképesé tenni, de ezt az új miniszterium nélkül is megtehetik.

A költségvetés vitája

Az ország költségvetésének tárgyalását kezdték meg ezután. A vitában elsőnek a párt részéről *Buchinger Manó* beszélt, aki általánosságban bírálta a költségvetést. Beszédét a nemzeti egység vihara állandóan zavarta, nem bírták el azokat a keserű igazságokat, amiket *Buchinger* beszédében felsőrakoztatott.

A vita második napján *Ta-*

kács Ferenc, városunk képviselője szólalt fel,

akinek beszédét lapunk vezető helyén közöljük kivonatolva. A vita harmadik napján *Esztergályos János*, Pécs város szociáldemokrata képviselője beszélt, aki a *kisiparosság, a kiskereskedők és a szellemi foglalkozásuk szomorú sorsával* foglalkozott. A párt megbízásából határozati javaslatot terjesztett elő és kérte, hogy a képviselőház utasítsa a kormányt a hadikölcsönök valorizálására.

FAGYKÁR

Május első napjai szokatlanul kemény, fagyos éjszeleket hoztak. A szőlő teljesen elfagyott, a cseresznye és meggyfákon is alig találni ép szemeket. Az alma egyrésze átvészelt, legjobban szenvedett a husvéti rozmaring, míg a jónathán aránylag jól bírta a hideget.

Mindenesetre súlyos csapás a fagykár városunkban is, annyival inkább, mert nálunk tulnyomórészt kisemberek foglalkoznak gyümölcstermeléssel, akiknek most minden reménységét leperzseltte a fagy.

A parlamentben a földművelésügyi miniszter ígéretet tett arra, hogy a pontos jelentések beérkezése után a kormány gondoskodni fog a károsultak megfelelő segítségéről. Várjuk!

A fagykárrel kapcsolatosan a földművelésügyi miniszter kijelentette a parlamentben, hogy *folyó hó végéig be lehet a kárt jelenteni.* Védettek, ha nem tudtak a fagykár miatt fizetni, akkor nem szabad a védettséget megszüntetni.

Védekező szerekre, azok beszerzésére

18 havi kamatmentes hitelt ad a kormány.

Kedvezményes áron *Péti-só* műtrágyát oszt ki a kormány 19,40 pengős ár helyett 10 pengőért mázsánként.

Ahol a részes munkások keresete a fagy miatt lett alacsony, ott hatóság előtti egyezkedésnek lesz helye. A munkanélküliség enyhítéséről bekötő utak építésével gondoskodnak.

Takács Ferenc és Esztergályos János küldöttséget vezettek a belügyminiszter elé

Itt említjük meg, hogy a Szociáldemokrata Párt két képviselő tagja: *Esztergályos János* és *Takács Ferenc* csongrádi küldöttséget vezettek folyó hó 23-án a belügyminiszter elé, aki a küldöttséget a parlamentben fogadta. A küldöttség — hivatkozással a nagy munkanélküliségre — munkaalkalmat kért, különösképpen a *Csongrád-kecskeméti ut* kiépítését. Képviselőnk, *Takács Ferenc*

a hódmezővásárhelyi nagy nyomorra is felhívta a belügyminiszter figyelmét

s kérte, hogy a belügyminiszter tegye vizsgálat tárgyává az előtte fekvő polgármesteri fellerjesztést s az ott kért munkák, munkakalmak biztosításával enyhítse a hódmezővásárhelyi munkások nyomorát is. A miniszter megígérte, hogy a maga részéről mindent elkövet annak teljesítésére.

Előfizetőinket kérjük,

hogy lakásváltozásait azonnal jelentsek be a kiadóhivatalban, ugyisintén, hogyha 32 napon túl nem kapnának lapot, ha a kézbesítésben fennakadás volna.

A reménytelen tavasz

A magyar föld robotosai kétségbeesve néznek mindig a közelgő, dermedt tél elé, tudatában annak, hogy a nyáron megkeresett silány fizetésből nem bírják a legszükségesebb élelmiszerekkel sem ellátni családjukat. A kereset oly csekély, hogy az már csak éppen arra az időre biztosítja a családot, amíg a szerencsés családfő éppen munkában van. A téli hónapokra tartalékolni lehetetlenség, így

a földmunkások tizezrei úgy a városokban, mint a falvakban a téli hónapokban, de évi átlagban is a legborzalmasabb nyomorral küzdenek.

A legtöbb helyen burgonyán, répán és tengerin telelnek a magyar föld szorgalmas munkásai. Az a társadalmi réteg, amely négy évig vérzett azért a földért, amelyet a tíz- és százezer holdas földkapitalisták élveznek és

ennek a földnek a megvédésének napi 60–80 fillér munkabért fizetnek.

De a szocialista eszme felébresztette a magyar föld robotosait. A párt jelszava: **„Földet és szabadságot azoknak, akik a földet művelik!”**

A felszabadulásra, az emberi életre vágyó másfélmillió földmunkás lelke szorosan összeforrt a szocialista eszmével, bár ezzel párhuzamosan folyik az üldözés szerte az országban. A hatalom-birtokosai felhorkantak. „Mi az? — kérdezték. A paraszt gondolkozni mer? A paraszt szervezkedni mer?” És működésbe hozták a hivatalos apparátust. Rendőr, csendőr, szolgabíró, tanító, jegyző mind összefognak a szabadság után vágyó földmunkások szervezkedésének a megakadályozásához. De ez mind hiábavaló, a szocialista eszme terjedése elé nem lehet gátat emelni, ez terjed tovább, mint az ár.

Azonban a hatalmasan fejlődő szervezkedést az utóbbi időben egy új, az összes eddiginél veszedelmesebb ellenség támadta meg, a **földmunkásságnak nincsenlensége és borzalmas nyomorúsága.**

Szivvel-lélekkel szocialisták vagyunk,

bármikor szüksége van a pártnak a földmunkásokra, ott vagyunk, készenlétben állunk, kiállunk a gátra, mert tudjuk, ez az egyedüli párt, amely igazán küzd a földért, a szabadságért, a földmunkásság felszabadításáért.

Ettől a párttól várhatjuk az igazi tavaszt, a reményteljes kikelet megvalósítását és a szabadság-hajnalhasadását.

Áldozat nélkül eredményt elérni nem lehet. A Szociáldemokrata Párt nagyszámu és hatalmas tőkével rendelkező ellenségeivel megbirkózni, a szocialista eszmét terjeszteni csak úgy tudja, ha megfelelő anyagi eszközök állanak rendelkezésére. Az ujság, röpirat, agitáció, gyűlések mind pénzbe kerülnek. Honnan vegyük, ha azok, akiknek felszabadításáért küzd a párt, csak erkölcsi támogatással vannak a párt mellett.

Ha azt akarjuk, hogy gazdasági viszonyainkat megjavítsuk, ha nem akarunk mindennap a nyomorúság tükrébe nézni, ha nem akarjuk feleségeink és gyermekeink hervadását látni, még nyomorúságos viszonyaink között is ne csak erkölcsileg, hanem anyagilag is támogassuk a pártot, hogy megvalósíthassuk az igazi tavaszt, a demokrácia tavaszát.

A költségvetésben a kiadásokat 1 milliárd pengőben irányozza elő a kormány. Ebből a csendőrségre 31 milliót, a rendőrségre 37 milliót, ellenben a földművelésügyre 30 millió jut. Ebből világlik ki az ország mezőgazdasági jellege

A fogyasztást kell emelni...

Minden állam hivatott tényezői igyekeznek a közgazdasági élet bajait kutatni, igyekeznek orvoslást találni, hogy szűnne meg végre a válság, javulna meg az emberiség helyzete. Eme igyekezetben mondja a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal, hogy **a munkásnak többet kell fogyasztania**, csak így lehet a közgazdasági élet vérkeringését megjavítani. Látni és tudni mi ezt a hibát, vagy ösmerjük ezt az orvosságot és ha most rátérünk, ennek szomorú aktualitása van.

Egyik utunk alkalmával elvetődöttünk a Teleki-utcai gyár felé. Éppen délidő volt. A munkásleányok és férfiak nagy számmal tódultak a kapu felé; a kémény vidáman füstölt, tehát itt van munka, van élet. Arra gondoltunk azután, ha már élet van, nézzük meg a vérkeringést is. Megkérdeztünk több leányt, mi a keresetük? A válasz lesújtó volt és pedig az, hogy **a kérdezettek két heji munkával 5–6 pengőt kerestek**, tehát a napi kereset 40–50 fillér. Ebből a keresetből nem lehet a munkás nagy fogyasztó. De hiába is kerestük a gyár tájékán az ilyen helyeken gomba módra teremni szokott apró élelmiszer üzleteket, ahol kis pénzért olcsó élelmiszert vásárolhatnak a munkások.

Azt mondják a munkásleányok, hogy nincsen a gyárban kávéház, tehát a vásárlásaikat csak a munkások a lakóhelyükhöz közelebb eső üzletekben bonyolítják le. Érdeklődöttünk azután a lakásviszonyok felől. A gyár munkásainak tulnyomó része a gyártól távol eső városrészekben lakik, vagyis ezt a napi 40–50 filléres keresetet egyetlen munkás sem tekintti — öntudatlanul sem — komoly kenyérkeresetnek, mert minden berendezkedésük és eljárásuk arra mutat, hogy jobb híjján meg kell vele elégedni. Azt szeretnénk azonban tudni, hogy a hatóságok által megállapított irányberek — a legalacsonyabb napszámok — erre a gyárra miért nem vonatkoznak? Valahogy úgy képzeljük, hogy a közpénzekből kapott állami támogatás valamire kötelez is és ezzel a kötelezettséggel első sorban a vérkeringést kell egészségessé tenni. **Emeljék a munkabéreket**, hogy ezáltal a munkások fogyasztóképesége emelkedjék és akkor a déli szünetben nem olyan lehangolt, szomorú lesz ez a tájék, mint a temető környéke.

A májusi évnegyedes törvényhatósági közgyűlés

Május 25 én, szombaton tartotta évnegyedes közgyűlését a város th. bizottsága. A tárgysorozaton a polgármesteri jelentésen és a különböző törvényhatóságok átiratain kívül, több és nagyon fontos kérdések szerepeltek, amelyek a városatyák érdeklődését a szokottnál is nagyobb mértékben felhívta.

A polgármesteri jelentésnél *Posztós Sándor* elvtárs szólalt fel elsőnek, aki szóvá tette az inségmunkások szomorú helyzetét és kérte a polgármestert, hogy az *inségnap-számbevételeket emeljék feljebb*, mert három vagy akár 6 pengős heti kereset mellett is nem bírják az inségmunkások a családjukat a legszükségesebb élelemmel sem ellátni.

Hegyí Imre elvtárs az építő ipari munkások szomorú helyzetét tárja fel és kéri a közgyűlést, hogy forduljon a kormányhoz államsegélyért a munkenélküliség enyhítése érdekében, *Gábor István* és *Karasz Péter* felszólalásai után *Mónus János* dr. th. biz. tag igen komplikált adó-sérelmet tett szóvá a polgármesteri jelentésnél általános derűtlenség közepette, amelyben bár voltak komoly és szinte elszomorító adatok, mégis valósággal mulattatta a közgyűlés többségét.

Karácsonyi Sándor a fagykárokról beszél, *Balassa József* az adófelelteszések méltányos elintézését kérte.

Ber. a Mihály elvtárs a Széchenyi kut furásának az elkészítését hirdette, azonkívül a baromfi legeltetés kérdésében kérte a polgármestert, hogy tanúsítsanak elnéző magatartást.

Ezután *Takács Ferenc* elvtárs szólott a polgármesteri jelentéshez. Először is az adóvégrehajtásnál tapasztalt sérelmeket tette szóvá, megemlítette, hogy egy *kiskereskedő polgártársunknak a biciklijét szétbontott állapotba vitték el a végrehajtók oly módon, hogy az alkatrészeket uccán szétszórták és azt a járókelők szedték össze és vitték vissza a tulajdonosának. Kérte, hogy a pénzügyigazgatóság jelenleg ittlévő vezetője hasson oda, hogy hasonló esetek ne forduljanak elő és a tulbuzgó végrehajtókat az ilyen eszközök alkalmazásától intsék le. Ez az eset annál inkább is feltűnő, mert említett adózónak a kir. adóhivatal vezetőjének a részéről felmentése is volt. Feltűnő még az is, hogy amikor az illető a forgalmi adóhivatal főnökének bemutatta az*

adóhivatal vezetőjétől kapott felmentést, az azt mondta, hogy nem lehet semmit. Több hasonló esetet mondott még el *Takács* elvtárs s kérte, hogy a paragrafusok szigorú és rideg betartásán túl, emberességi szempontokat is vegyenek figyelembe.

Szóvá tette még *Takács* elvtárs

a választások alatt történt szokatlan és szinte a becsületbe és az erkölcsökbe ütköző eljárást,

amelyek éppen a választás irányítása és vezetése körül történtek. Azért teszi ezt szóvá, mondotta *Takács* elvtárs, mert ezek belevágnak a város közönségének a becsületébe és a jövőben hasonló dolgokat kerülni kell. Az urnák beszállítása körül olyan viaskodás volt itt, amelyre nincsen példa. Senki nem tudta megmondani, hogy az urnák beszállításáról ki tartozik gondoskodni. A választási elnök azt mondta, hogy a küldöttségi elnökök, viszont a küldöttségi elnökök utatitást vártak, de maguksem tudták, hogy kitől. Végül a főispán, akinek éppen a legkevesebb joga lett volna a kérdésbe intézkedni, gondoskodott az urnák beszállításáról

és valószínűleg így jutott el a III. kerületi urna is a Kincses temetőbe,

amelyet éppen egy szentesi autó vitt, holott Vásárhelyen minden autó az egységspárt rendelkezésére állott.

Az V. kerületben olyan jelenség történt, ami szintén példátlan. A város egyik főtisztviselője, akit egyébként én nagyon is intelligens embernek tartok, úgy kezelte a szavazólapokat és borítékokat, hogy

azokon nem egyezett a kézjegy, melynek következtében 157 érvénytelen szavazat lett, vagyis 157 szavazópolgárnak a szavazatát semmisítették meg.

Nem tudom elképzelni, hogy ez a főtisztviselő akarát nélkül tudta volna a szavazólapokat és borítékokat így kezelni. A választójogi törvény azt mondja, ha a szavazás eredményességét befolyásolni akarják és nem a törvénynek megfelelő módon járnak el, a szavazásnál résztvevő hivatalos közegek, akkor a cselekmény büntetett és 5 évig terjedhető fogházzal büntetendő. A küldöttségi elnökökről elvártnak, hogy a törvényeket ismerjék, a bün-

tető részét is. Javasolja *Takács* elvtárs, hogy az ellen a városi tisztviselő ellen, aki ebben a dologban szerepel, indítson a polgármester ur fegyelmi eljárást, hogy igazolhassa magát, mert ezt a szégyenfoltot le kell törölni.

Takács elvtárs felszólalására *Dobó Ferenc* városi főszámvevő nyomba válaszolt, úgy látszik találva érezte magát, pedig *Takács* elvtárs egyáltalában nem említette meg a nevét. *Dobó* Ferenc sulyához és testalkatához illő haraggal próbálta igazolni a választások alatt történt eljárását és a legnagyobb meglepetésre a bizalmi férfiakra akarta kenni a szavazólapok és borítékok összezavarását.

A felszólalásokra dr. *Szolyka Miklós* pénzügyigazgató-helyettes megígérte, hogy a sérelmes eseteket meg fogják vizsgálni s a méltányosság alapján el fogják intézni.

Ezután *Csáky Lajos* dr. főügyész válaszolt a felszólalásokra, aki fiztli főügyési minőségében összetévesztelte magát az egységspárt vezetővel s visszaélve törvényadta jogával, beletalpalt elvtársainkba és a szociáldemokrata pártba.

Takács Ferenc a főügyész izléstelen támadását élesen visszautasította, megjegyezte, hogy a főügyész fizetésében a szociáldemokraták adófillérei is benne vannak.

A zárszámadás tárgyalásánál, mintahogy ez általában szokás, egyetlen felszólaló akadt *Karácsonyi* Ferenc elvtársunk, a közgyűlés nagy többsége minden hozzászólás nélkül egyszerű fejbólintással, egyhangulag tudomásul vette a betérjesztett zárszámadást.

Ezután az indítványok következtek, pártunk részéről *Karácsonyi*, *Papp*, *Takács* és *Hegyí* elvtársaknak voltak indítványai betérjesztve, melyeknél a kisgyűlés tárgyalás nélküli elutasítást, illetőleg napi-rendre térést javasolt. Így, csak a *Karácsonyi* és a *Takács* elvtárs indítványainál lehetett felszólalni, ahol megmondották az elvtársak, hogy mindezeket az ígéreteket az Egységes párt, a *Kun Béla* párt, illetőleg a *Gazdablokk* tették a községi választások előtt, így becsületbeli köteleesség ezt megszavazni. A közgyűlés többsége azonban egész nyíltan kijelentette, hogy sem az indítványt, sem az általuk annakidején tett ígéret nem volt komoly, (tehát az csupán a választók félrevezeté-

sére történt) és így nincs is szándékukba, illetve nem hajlandók azt megszavazni. Így a közgyűlés elvtársaink indítványát leszavazta. Targyalta még a közgyűlés Papp Lajos elvtárs indítványát, amely a szeretetházi gondnoknak a kertli terményekből járó részesedés elvonására vonatkozott, ennél a kisgyűlés határozati javaslata az volt, hogy a polgármester módosítsa az idevonatkozó szabályrendeletet és a következő gondnok alkalmazásánál, amely esetleg 40 év múlva bekövetkezhet, már eszerint a szabályrendelet szerint fogják a pályázatot a szeretetházi gondnoki állásra meghirdetni.

Végül Hegyi Imre elvtárs interpellációját olvasták fel, amely több bizottsági tag összeférhetetlenségi bejelentésére vonatkozott. Itt a polgármester ur válasza az volt, hogy az igazoló választmány elnöke a főispán, az pedig négy hónap óta nem ért rá előkészíteni ezt az ügyet, a polgármester pedig, mint helyettes elnök nem avatkozhat bele a főispán ügykörébe. Az interpellációra adott választ Hegyi Imre elvtárs nem, a többség azonban tudomásul vette.

Adópolitika

és népszaporodás Hódmezővásárhelyen

Hódmezővásárhely az ország tízedik városa. 1920-ban még az ötödik volt. Azóta — népesség tekintetében — Miskolc, Pécs, Kiszpest, Pestszenterzsébet és Újpest eléje kerültek. Az egyetlen nagyobb magyar város, amelynek *fogytán van a népessége*. Hódmezővásárhely az Alföldön, az ország szívében sorvad és pangása mintha az egész magyar élet vérszegénységét, pangását jelentené.

Nem kutatjuk itt végig mindazokat a társadalmi és gazdasági okokat, amelyek ezt a szomorú sorvadást okozzák. *Munkátlanág, szegénység, földtelenség ezernyi szálat*. Csak egyellen egyet emelünk ki a hódmezővásárhelyi különválság okai közül, de ez az az alján nyomós indíték: *a városi adópolitikát*. Pedig ennek a városnak 132.258 hold a területe, ezen meg lehetne élni, volna munkáskéz, volna dologbíró kedv, volna akarat. De minden lehervad a magyar társadalompolitika rettentés aszályában.

De nézzük a hódmezővásárhelyi városi adózás különös történetét. 1872-ben — amikor a város törvényhatósággá lett — 28 százalék volt a pótdadó. Már 1874-ben 50% -ra

rugtatták. Hja, meg kellett fizetni a törvényhatósági átalakulás költségeit. Ettől kezdve néhány évig 50% körül hullámzik a pótdadó kulcsa. De 1882-ben már 60%, 1884-ben 64%, 1899-ben 67, 1910-ben 69%. De mi ez a lassu felmászás a későbbi évek ugrásaihoz képest. 1911-ben 72%-os pótdadót vet ki a város vezetősége, a háború végén, 1918-ra és 1919-re már 113% os és 300% os pótdadót követelnek. 1923: *a pénzromlás esztlendeje* furcsa számot mutat:

8000 százalék volt a pótdadó,

de ez csak pillanatnyi helyzet. Amikor újra egyensúlyba lendül az ország pénzügyi gazdálkodása és bevezetik a pengőt, akkor jelentkezik az új, egységesparti korszak pótdadója: 1924—26-ban ismét csak 50%, de már 1930-ban 94%, most gyorsabb az emelkedés, mint egy félszázad előtt, 1931-ben 134%, 1932-ben 143%.

1933-ban 152% és 1934-ben is 136% volt a pótdadó.

Micsoda kemény prés ez; szorítása alatt évről-évre apadt az utolsó 20 évben az egykor virágzó város lakossága.

Hódmezővásárhely lakossága:

1869	—	—	49.153
1880	—	—	52.424
1890	—	—	55.475
1900	—	—	60.883
1910	—	—	62.445
1920	—	—	60.922
1930	—	—	60.342
1933	—	—	59.825

Ime, a város népszaporodása azonnal megakadt, sőt csökkenésre változott, amint megindult az 1910-es évek elején a pótdadó meredek emelkedése. A hódmezővásárhelyi várospolitika pont ellenkezője annak, aminek egy nagy városban történnie kell. *Szocialista városigazgatás*: ez tudná megoldani a város népének sorsát, ez tudná újra lendületbe hozni a városi életet, ez tudná a szörnységes tespedést átalakítani ismét virágzássá. Szocialista várospolitika, amelynek a tudománya nemcsak a pótdadó kulcsának egyre magasabbra való felemeléséig terjed.

Kovács Jenő

beszéde az április 29-iki pártvacsorán

— Tisztelt jelenlévők! Tisztelt ünneplő közönség! Noha a közelmúltban egy szomszédos városban történt eseménnyel kapcsolatosan a fővárosi sajtó egyik-másik félrevezetett orgánium révén azt a hírt kacsázták, mintha én szocialista vol-

nék, ki kell jelentenem itt Önök előtt is, hogy nemcsak, hogy vezér, de még csak *közkatoná sem vagyok ebben a pártban*. Nem pedig egyszerűen azért, mert nekem — mint polgárnak — egészen más a világszemléletem, mint a szocialista elv. Én a polgári berendezkedésben nőttem fel, a polgári társadalom tanait szivtam magamba, ebben öszültem meg s ebben a korban — deresedő fejjel — nem is vagyok hajlandó az esetleges konjunkturák szerint pártállásokat változtatni.

— Nem is úgy jöttem én ide, hogy Takács Ferencet — mint aki a választás alkalmával a legtöbb szavazatot kapta, mint szocialista képviselőt ünnepelem, hanem eljöttem ide azért, hogy

üdvözljem Öt, mint városunk első képviselőjét.

(Tomboló taps.) Az én álláspontom ugyanis az s meggyőződésem szerint az a helyes, alkotmányos felfogás, hogy bár Takács Ferenc, mint a Szocialdemokrata Párt képviselőjelöltje, a ráeső szavazatok nagyobbik részét a párttól kapta s így elsősorban nekik köszöni mandátumát — mégis a választási eredmény kihirdetése után többé már *nemcsak a párt, hanem az egész város egyetemességének a képviselője*. (Ugy van! Igaz! Taps!)

— Azoknak a nyelvöltögető polgártársainknak — pedig, akik nem vallják ezt a nézetet s holnaptól kezdve bizonyos kommentárokkal kísérik itteni megjelenését, azt üzenem innen: A jövőben is kímélik meg Takács Ferencet attól, hogy az ő polgári ügyes bajos dolgaiban valamikor is segítségükre legyen. (Általános derűtség és taps.)

— Tisztelt jelenlévők! Én Takács Ferencet már régebbi időtől ismerem s figyelemmel kísértem közéleti tevékenységét. Azt is tudom róla, hogy *paraszti sorból származik* s hogy a borozda mellett nőtt fel. Nos, nekem — mint gazdának, ki a földművelésből élek — az az érzésem, hogy Takács Ferenc bármilyen párthoz tartozzék — nekünk, földműveseknek nem kell attól tartani, hogy hármikor is meg nem értéssel viseltetnék a földművelő nép nehéz küzdelmeivel szemben. Különben is alig pár napja még, hogy tanuja voltam Takács Ferenc első szereplésének képviselővé választása óta: A kecskeméti Mezőgazdasági Kamara közgyűlésén történt felszólalásával — mondhatom — az egész közgyűlés *elismerő rokonszenvét vivta ki* s megnyerte szimpátiáját úgy a nagybirtokos osztály, valamint a kisbirtokosság ott megjelent képviselőinek. Már ez is biztosíték arra, hogy

Hódmezővásárhely polgárságának sohasem lesz oka szégyenkeznie amiatt, hogy Takács Ferencet küldte a képviselőházba.

— De figyelemmel kísértem itteni közgyűlési szereplését is. Felszólalásaitban mindenkor *készültséget és határozottságot árukt el*; erős és kemény harcot vitt meggyőződéséért, rövid, tömör, érthető mondatokban mindig a lényegre mondotta Gondolatait nem bujtatja körmönfont körmondatokba, mint egyesek teszik, akik szeretik a lényegre elfecsegni. Minden felszólalásában a kisemberekért szállott sikra, keményen, megalkuvást nem tűrően. Mint aki szintén látom és érzem a kiuzsorázás szülte népnymort s mint aki éppen a *mai elviselhetetlen állapotok miatt vagyok ellenzéki*, szimpatikus nekem a *Takács Ferenc* egyénisége. Azt is tudom, hogyha *Takács Ferenc* mond valamit, azt mondja, amit gondol s nem kell attól tartani — mint a felszínre vergődött divatos politikusoknál — akik tulságosan is elsajátították a diplomata módszert. Engedjék meg nekem, hogy itt, ez alkalommal bizonyos szociáldemokrata pártbeli belső ügyet is érintsek. Én *Takács Ferenc*től azt várom, hogy munkálkodásával e párton belül is oda törekedjen, hogy úgy alakítsák a párt viszonyát a magyar nemzeti gondolathoz, hogy *ezt ezentul ne magyarországi*, hanem magyar szocialista pártjának nevezzék. Itt, ezer ember füle hallatára, úgy érzem, meg kell ezt mondanom, mert tudom, hogy ezáltal a polgári társadalom és a Szociáldemokrata Párt között sokkal könnyebb lesz a közlekedést kiépíteni. Amikor *Takács Ferenc*nek itt — a nagy nyilvánosság előtt — megköszönöm, hogy

együtműködésünk ideje alatt velem szemben mindenkor őszinte volt

s becsületesen bevállotta a nekem tett ígéreteit, arra kérem, hogy abban a díszes állásban, melyet Hódmezővásárhely választó közönségének oly impozánsan megnyilvánult nagy tábora adott neki, eme pozíciójában mindenkor a közérdeket nézve, munkásságát városunk egyes tejes közönségének javára használja fel (Szünni nem akaró hosszas éljenzés és taps. Szónnkot felállva tapsolják.)

Tudnivalók

A Szociáldemokrata Párt végrehajtó bizottsága a párttitkárság vezetésével *Karácsonyi Ferenc* elvtársat bízta meg, aki a hozzáfutó minden ügyes-bajos dolgot elintézi.

Képviselőnk: Takács Ferenc az országgyűlés ülésébe alatta Budapesten tartózkodik.

Minden hét végén: *Szombaton és vasárnap idehaza van*, hacsak a párt megbízásából vidékre nem kell utaznia. A pártirodában mindig megtudják mondani

pontosan, amikor *őt a Munkás Otthonban meg lehet találni*, hogy a panaszok és kérelmek elintézésére a város közönségének rendelkezésére álljon.

A Munkás Otthon telefon-száma: 257.

Magyar Alföld

legközelebbi száma előreláthatólag június 29-ike előtt jelenik meg. Aki ezidőtájt nem kapja meg a lapot, az jelentse a pártirodában.

A törvényhatósági bizottság

tagjainak mandátuma még mindig nem csen igazolva. Az igazoló választmány *Farkas* főispán taktikázása következtében még nem tudott érdemleges határozatot hozni Vizsgálatot rendeltek el különböző kerületekben. A főispán környezetéből kiszivárogt az a hír, hogy *minden kerületben megakarja a főispán semmisíteni a választásokat, ahol szociáldemokrata bizottsági tagokat választottak meg*. Csak az a kérdés, hogy a tiszteességesen gondolkozó és törvényiszteelő igazoló választmányi tagok milyen állappontra helyezkednek. Kizártnak tartjuk, hogy főispáni fütyentésre táncoljanak.

De mi lesz Mártélyal? Ott a *Kovács Jenő* féle listával 40 szavazatot olvastak össze a városatyaválasztáskor, pedig mi — szociáldemokraták — együttesen vittük meg azt a harcot *Kovács Jenő* urral és a hozzátartozó kisgazdákkal. Csodálatos a mártélyi dolog azért is, mert a képviselőválasztáskor — amikor három pártra szavaztak Mártyélyn — a *Szociáldemokrata Párt 150 szavazatot kapott*.

Nem e jó volna *Domokos* küldöttségi elnök urat megkérdezni: „Hova lett a községi választáskor a 110 szociáldemokrata szavazat, nem is beszélve a *Kovács Jenő* ur embereiről?” Talán mondanunk is felesleges, hogy a *Kovács Jenő* ur *bizalmi embereit nem engedték be a szavazóhelyiségbe*. Miért nem? Kérdések, amelyekre választ kell kapnunk.

Lépjön be a Szociáldemokrata Pártba!

A mezőgazdasági munkáskérdés

A Gazdasági Egyesület választmányának a múlt h. ten tartott ülésén tárgyalták a mezőgazdasági munkáskérdést is. Az ülésen dr. *Fejérváry Bertalan* tanácsnok, figyelemztetésként ismertette a múlt évi megdöbbentő cséplési statisztikát, mely szerint a város határában dolgozó munkások 60 százaléka vidéki volt, akik

48 vagon búzát vittek el a városból.

Ezzel szemben a helybeliek csak **32 vagon búzát kerestek** és ennek következtében a téli inségsegélyeseknek száma nagyon megnövekedett, azonkívül már novemberben meg kell kezdeni a téli segélyezést.

Hogy ez a jövőben ne ismétlődessen meg, azon óhajának adott kifejezést a választmány előtt, hogy

a gazdák lehetőleg kerüljék a vidéki munkások és gépek alkalmazását,

inkább helybeli munkásokkal dolgoztassanak, mert ezáltal elkerülhető lenne sok helybeli munkásnak a téli inségsegélyezése.

A lapok h iradása szerint az előadást hosszú és éles vita követte, melyben a választmány tagjai szinte egyöntetűen arra a megállapításra jutottak, hogy az előbb említett tavaji esetnek elsősorban a munkások az okai, akik nem mennek szívesen dolgozni és példaképpen *Molnár Imre* gazdálkodó esetére hivatkoztak, aki állítólag jó munkabér mellett sem kapott 60 nyári munkást itt helyben.

Ilyen szellemben folyt a vita a munkáskérdésről a Gazdasági Egyesület választmányi ülésén és mi úgy látjuk, hogy

az Uraknak fontosabb volt a munkások megrágalmazása, mint a bajok igazi okának keresése.

A rágalmat visszautasítjuk. A *Molnár Imre* esetével pedig azt hisszük, elsősorban a gazdák szeretnék, ha mi részletesen nem foglalkozunk. Egyébként a választmányi gyűlés szellemét mi nem akarjuk és nem is tudnánk követni, bár készséggel elismerjük, hogy a gazdák közt is vannak, akik már lemondtak igényük jórészéről, azonban ez nem a munkások, hanem a bankok, kar-

telek és a mindenkori kormányok kasszájának javára iórléni.

Hogy mire volt szánva és mire volt jó a munkáskérdést ilyen s ellembe tárgyalni, nem tudjuk, azt

azonban megállapítjuk, hogy a társadalmi béke ügyét (amelyre oly nagy szükség volna) egyáltalán nem szolgálja a kérdés ilyen módon való tárgyalása.

Földmunkások! :- Szaktársak!

A Mezőgazdasági Bizottság által kiküldött s magát a földmunkás csoport, illetve a Gazdasági Egyesület delegáltjaival kiegészített bizottság

az 1935. évre a legkisebb mezőgazdasági napszámbérekre vonatkozólag egymásközi viszonylatban a következő irányárakra nézve állapodott meg.

Észerint a napszámbérek a következők:

Január, február hónapokra	1 P	20 fillér.
Március, április hónapokra	1 P	60 fillér.
Május hónapra	2 P	
Junius hónapra	2 P	50 fillér.
Julius hónapra	3 P	50 fillér.
Augusztus hónapra	3 P	
Szeptember hónapra	2 P	
Október hónapra	1 P	60 fillér.
Novemb. decemb. hónapokra	1 P	20 fillér.

A fenti napszámbérek minden esetben *élelmezés nélkül* értendők. Teljes élelmezés esetén január, február, március, október, november és december hónapokban 40 fillért; április, május, junius, julius, augusztus és szeptember hónapokban 60 fillért lehet a fenti napszámbérekből leszámítani.

A 16 éven felüli nők a fenti napszámbérek 75%-át, a 16 éven aluli gyermekek (fiúk és leányok) a fenti napszámbérek 50%-át kapják, illetve ennyit állapított meg a bizottság, melyet ezután kívánunk a szaktársak tudomására hozni.

Felhívjuk továbbá a figyelmet arra is, hogy azok, akik bárminemű mezőgazdasági, vagy földmunkát vállálnak és a Munkás Otthonban már feliratkoztak, időközönként ugyanott érdeklődjenek, hogy munkaalkalom esetén elhelyeztetésükről gondoskodhassunk. Előjegyzésre jelentkezni állandóan lehet.

Testvéri üdvözléssel:

A Magyarországi Földmunkások Országos Szövetsége hmvásárhelyi Csoportja Vezetősége

Felelős kiadó: Posztós Sándor. 1936—1935. polgm. eng. Nyomatott a Törekvésben.

A földmunkások táncmulatsága pünkösd másnapján lesz az Iparegylet nagytermében

Zürzavar a pótdó körül

Kun Béla képviselő f. hó 26-i lapjában nyilatkozatot közöl, a pótdóval kapcsolatban. Amidőn kijelentem, hogy a th. közgyűlésen Kun Bélát személyében egyáltalán nem sértettem meg, mert az nem sértés, ha valakiről azt állítják, hogy megígérte a pótdó leszállítását. A magam részéről nem mondhatok ma sem mást, mint a közgyűlésen mondtam. A Gazdablokk kezeink között levő röpirataim olyan dolgokat ígértek, amelyek beváltását nekünk kötelességünk sürgetni. A Gazdablokk lapjaiban öles betűkkel írta meg, hogy a Gazdablokk egyik vezére, az akkori főispán — Farkas Béla — megígérte a pótdó 100 százalékra való leszállítását. A Gazdablokk ezzel a jelszóval ment bele a küzdelembe. Kun Béla képviselő és pártja — az akkor még Független Kisgazdapárt — bele tartozott a Gazdablokkba. A Gazdablokk másik részét a Nemzeti Egység pártja képezte, annak az elnöke viszont Farkas Béla volt. Amit az egyik vezér ígért, az kötelező a másik vezérről is, különben nem is lehet együttműködést elképzelni. Furcsának találom, hogy most mindent Farkas Bélára akarnak kenni, aki most már — még mint egyszerű vásárhelyi polgár sem védheti a pótdó kérdésében elfoglalt tiszteletreméltó álláspontját. A Gazdablokk jelenlegi vezetői lehetnek indítványt, hogy esetleg válasszuk meg Farkas Bélát — kiváló érdemei elismerésüül — diszpolgárnak, vagy örökös bizottsági tagnak. Ezzel is módot nyujván neki ígéréteinek beváltására. A komoly közéleti munka érdekében én és pártom tovább fogunk örködni azon, hogy csak beváltható ígéréteket kapjon Hódmezővásárhely közönsége.

Takács Ferenc,
országgyűlési képviselő.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
TAKÁCS FERENC,
országgyűlési képviselő.

Nyomatott a Törekvés Könyvnyomdában,
Lehel-utca 1.

Nyomdatulajtonos és felelős nyomdavezető:
KURUCZ JÁNOS.